

تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

بار غایت یکصد نکته بهر وهوری

دکتر غلامحسین خبازی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

سید یوسف صالحی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فراهان

سرشناسه: حیدری تفرشی، غلامحسین، ۱۳۳۲ -
 عنوان و نام پدیدآور: تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی با رعایت یکصد نکته بهره‌وری /
 نویسنده غلامحسین حیدری، سیدیوسف صالحی.
 مشخصات نشر: تهران: نگارش شرق ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری: ۴۴۰ س. ۲۴×۱۷ س. م.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۴۷۷-۱-۱
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران ۱۳۱۸ - نظریه درباره اقتصاد
 موضوع: توسعه صنعتی - ایران
 موضوع: سرمایه‌گذاری - ایران
 موضوع: سیاست کار - ایران
 موضوع: خودکفایی
 موضوع: بهره‌وری
 موضوع: ایران - سیاست اقتصادی - آینده نگری
 شناسه افزوده: صالحی، سیدیوسف، ۱۳۳۹ -
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ج ۹ / HC۴۸۰
 رده بندی دیویی: ۳۳۸/۹۰۰۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۹۰۰۹۵۵/۳۳۸
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی
 با رعایت یکصد نکته بهره‌وری

نویسنده: دکتر غلامحسین حیدری / سیدیوسف صالحی

ناشر: انتشارات نگارش شرق شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱ قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

تلفن مرکز پخش: ۰۲۱ ۷۷۵۱ ۴۴۷۸

فهرست

فصل ۱: پیام نوروزی مقام معظم رهبری	۲۳
بیانات در حرم رضوی در آغاز سال ۹۱	۲۸
فصل ۲: دلایل و زمینه‌های اعلام سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»	۴۳
الف) واقع شدن در دهه پیشرفت و عدالت	۴۴
ب) دستیابی به یکی از محورهای سند چشم‌انداز نظام جمهوری اسلامی	۴۶
ج) مقابله با توطئه‌های دشمن برای ناکارآمد نشان دادن نظام در بعد اقتصادی	۴۷
د) مقابله با تحریم‌های اقتصادی	۴۸
هـ) ضرورت بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توان‌مندی‌های کشور	۴۹
و) افزایش اقتدار داخلی	۵۰
فصل ۳: اهداف و فایده‌های نامگذاری سال ۱۳۹۱ به نام تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی	۵۳
۱. حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی به منظور شکوفایی استعدادهای جوان	۵۴
۲. افزایش بهره‌وری در کارها، منابع انسانی و منابع مالی و فیزیکی	۵۵
۳. حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی، به منظور رهایی از وابستگی به محصولات خارجی	۵۵
۴. حفظ استقلال همه‌جانبه ایران اسلامی در سایه تولید ملی	۵۶
۵. حفظ پایه اصلی استقلال کشور	۵۷
۶. حمایت از نمانام (برند) و تولید ملی، به منظور کاهش وابستگی به نفت	۵۸
۷. تشویق به مصرف کالای ایرانی	۶۰
۸. اهداف حمایت از تولید ملی	۶۵
۹. «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»، نقطه عطف توسعه اقتصادی کشور	۶۶

۶۷	۱۰. حمایت از سرمایه ایرانی، سرعت بخش چرخه تولید در کشور
۶۷	۱۱. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، نقطه مقابل تورم
۶۸	۱۲. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، پلی در مقابل تحریم‌ها
۶۸	۱۳. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، نقطه مقابل ترفندها و توطئه‌های دشمنان
۶۹	۱۴. حمایت از سرمایه و نیروی کار ایرانی، محور خودکفایی
۶۹	۱۵. حمایت از کار و سرمایه ایرانی، استمرار جهاد اقتصادی
۷۰	۱۶. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، به منظور رهایی از وابستگی به کشورهای غربی
۷۱	۱۷. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی، جنبشی برای پاسداری از «تولید ملی»
۷۷	۱۸. خودکفایی اقتصادی

فصل ۴: راهکارها و اقدامات تحقق بخشیدن به شعار سال حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی

۷۹	۱. عجین کردن کار و سرمایه ایرانی برای رونق اقتصادی کشور
۸۱	۲. حمایت از کار و سرمایه ایرانی، تازمند عزم جهادی
۸۱	۳. تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها
۸۳	۴. تشویق مصرف‌کنندگان به استفاده از کالای داخلی
۸۳	۵. تحریم کالای خارجی
۸۶	۶. توزیع عادلانه درآمد
۸۷	۷. ایجاد و ارتقای روح خودباوری در مردم
۹۰	۸. مدیریت واردات برای حمایت از تولیدات داخلی
۹۱	۹. تأکید بر تولید داخلی، وظیفه ملی
۹۴	۱۰. در پیش گرفتن سیاست‌های مناسب بازار کار در جهت تولید پایدار
۹۵	۱۱. حمایت از پرداخت مطالبات بانک‌ها و تسهیلات اعطایی
۱۰۲	۱۲. سهم سرمایه انسانی در تولید ملی
۱۰۷	۱۳. حمایت خاص از تولید با حمایت تعرفه‌ای
۱۰۷	۱۴. وظایف دولت و تشکلهای صنفی
۱۰۹	۱۵. افزایش قدرت رقابتی تولید داخلی
۱۱۱	۱۶. حمایت‌های خاص و تعرفه‌ای
۱۱۱	۱۷. بسته‌بندی تولیدات و بازاریابی مناسب
۱۱۲	۱۸. انضباط مالی دولت و کاهش وابستگی به دلار نفتی
۱۱۳	۱۹. نهادسازی قانونی و مدنی

فصل ۵: آیات

۱۱۷	تسلط نداشتن بیگانگان بر مسلمانان
۱۱۸	لزوم به کارگیری تمام توانایی‌ها و امکانات اقتصادی
۱۱۹	امرار معاش از طریق رشد سرمایه

۱۲۲	توجه به توانایی‌ها و داشته‌های خود.....
۱۲۶	نعمت‌های الهی، زمینه‌ساز کار و تلاش و تولید.....
۱۲۷	توصیه به کار و فعالیت اقتصادی.....
۱۲۹	ثمره تلاش و کار مضاعف.....
۱۳۱	لزوم تلاش و کوشش همراه با ایمان و تقوا.....
۱۳۴	توصیه به آبادانی و تلاش.....
۱۳۷	فصل ۶: احادیث
۱۷۵	فصل ۷: تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی در کلام امام خمینی رحمه الله
۱۸۹	فصل ۸: تولید ملی، کار، سرمایه ایرانی در کلام مقام معظم رهبری
۲۳۳	فصل ۹: نقش و کارکرد خانواده در تولید ملی
۲۳۴	مشارکت در تولید.....
۲۳۵	۱. انجام کار تولیدی.....
۲۳۹	۲. مشارکت دادن سرمایه در تولید.....
۲۴۴	۳. بهره‌گیری از ظرفیت‌های تولید.....
۲۴۷	فصل ۱۰: بهره‌وری از دیدگاه آیات و روایات
۲۴۸	مقدمه.....
۲۴۸	بهره‌وری یعنی:.....
۲۴۹	اشتغال به کار.....
۲۶۴	اثر بخشی.....
۲۶۷	۱ - کارگزینی.....
۲۶۸	۲ - تفویض.....
۲۷۰	۳ - برنامه ریزی.....
۲۷۳	کارآیی.....
۲۷۷	فصل ۱۱: مفهوم بهره‌وری و یک صد نکته بهره‌وری
۲۷۸	سخن اول: واژه بهره‌وری به مفهوم قدرت تولید و «بازوری».....
۲۷۸	سخن دوم: فرهنگ بهره‌وری.....
۲۷۹	سخن سوم: عوامل موثر بر بهره‌وری سازمان‌ها.....
۲۷۹	سخن چهارم: علل کاهش بهره‌وری در سازمان.....
۲۸۰	سخن پنجم: بهره‌وری چیست؟.....
۲۸۱	سخن ششم: ویژگی‌های اساسی چگونگی نگرش فرد بهره‌ور.....
۲۸۲	سخن هفتم: فرهنگ سازمانی و بهره‌وری.....
۲۸۲	سخن هشتم: روش‌های ایجاد فرهنگ سازمانی مطلوب برای افزایش بهره‌وری.....

۲۸۳	سخن نهم: چرخه مدیریت بهره‌وری
۲۸۴	سخن دهم: چگونه بهره‌وری جلسات را بهبود بخشیم؟
۲۸۵	سخن یازدهم: تکنیک‌های بهبود بهره‌وری
۲۸۶	سخن دوازدهم: راهبردهای ارتقای بهره‌وری در بخش دولتی
۲۸۶	سخن سیزدهم: عوامل عمده شکست طرح‌ها
۲۸۷	سخن چهاردهم: چرا مسائل خود را گروهی حل نکنیم؟
۲۸۸	سخن پانزدهم: دستور برای افزایش بهره‌وری
۲۸۹	سخن شانزدهم: نقل قول‌های مدیریتی
۲۹۰	سخن هفدهم: تصمیم‌گیری در سازمان‌ها
۲۹۱	سخن هیجدهم: مدیر «کارآمد»
۲۹۲	سخن نوزدهم: پنج سن ۵۵ چیست؟ (۱)
۲۹۳	سخن بیستم: نمونه‌هایی از فعالیت‌های پنج سن ۵۵ در محیط کاری
۲۹۳	سخن بیست و یکم: پنج سن ۵۵ چیست؟ (۲)
۲۹۴	سخن بیست و دوم: ویژگی‌های رفتار شغلی بهره‌ور
۲۹۵	سخن بیست و سوم: سطوح بهره‌وری
۲۹۵	سخن بیست و چهارم: یکی بهتر از چند تا است!!
۲۹۶	سخن بیست و پنجم: مدیریت انگیزه بخش
۲۹۷	سخن بیست و ششم: کارتان بهتر خواهد شد، اگر
۲۹۸	سخن بیست و هفتم: «اطلاعات» عامل مهم در اندازه‌گیری بهره‌وری
۲۹۸	سخن بیست و هشتم: راهبردهای ارتقای بهره‌وری
۲۹۹	سخن بیست و نهم: فعالیت‌های افزایش بهره‌وری
۳۰۰	سخن سی‌ام: نظام‌های ارتقای بهره‌وری
۳۰۰	سخن سی و یکم: عوامل مؤثر در موفقیت نظام پیشنهادها
۳۰۲	سخن سی و دوم: دستاوردهای اجرایی «نظام مدیریت مشارکتی»
۳۰۲	سخن سی و سوم: ده مورد از ویژگی مورد درخواست کارکنان در یک شغل
۳۰۳	سخن سی و چهارم: پنج گام به سوی موفقیت
۳۰۳	سخن سی و پنجم: چرا مدیران تقویق اختیار نمی‌کنند؟
۳۰۵	سخن سی و ششم: مدیریت تغییر
۳۰۵	سخن سی و هفتم: آنچه فرصت‌ها را تباه می‌سازد!!
۳۰۶	سخن سی و هشتم: در سازمان‌های موفق
۳۰۷	سخن سی و نهم: اشتباهات رایج مدیران
۳۰۷	سخن چهلیم: مدیران میانی
۳۰۸	سخن چهل و یکم: عوامل اتلاف وقت سازمانی
۳۰۸	سخن چهل و دوم: وجدان کاری
۳۰۹	سخن چهل و سوم: وجدان کاری و بهره‌وری
۳۰۹	سخن چهل و چهارم: بهره‌وری در بخش دولتی

۳۱۰		سخن چهل و پنجم: شاخص‌های بهره‌وری در بخش دولتی
۳۱۱		سخن چهل و هشتم: محیط کار، خانه دوم
۳۱۱		سخن چهل و هفتم: رویکردهای بهبود بهره‌وری شرقی یا غربی؟!۹
۳۱۲		سخن چهل و هشتم: راه دیگری برای بهبود مستمر یا کایزن به اصطلاح ژاپنی
۳۱۳		سخن چهل و نهم: چند نکته
۳۱۴		سخن پنجاهم: بهره‌وری خود را ارزیابی کنیم؟!۹
۳۱۵		سخن پنجاه و یکم: مشارکت و همبستگی
۳۱۶		سخن پنجاه و چهارم: مدیریت کیفیت جامع TQM (۲)
۳۱۷		سخن پنجاه و پنجم: مدیریت کیفیت جامع (۳)
۳۱۸		سخن پنجاه و هشتم: قواعد مدیریت کیفیت فراگیر TQM
۳۱۸		سخن پنجاه و هفتم: دوازده اصل برای مدیریت با کیفیت فراگیر
۳۱۹		سخن پنجاه و هشتم: مدیریت کیفیت فراگیر و روابط انسانی سالم
۳۲۰		سخن شصتم: قوانین پارکینسون کدامند؟ (۲)
۳۲۱		سخن شصت و یکم: اصول مدیریت بهره‌وری
۳۲۲		سخن شصت و دوم: تابوت
۳۲۲		سخن شصت و سوم: پیر و جوان
۳۲۳		سخن شصت و چهارم: جوان سازی سازمان
۳۲۴		سخن شصت و پنجم: تغییر پذیری
۳۲۴		سخن شصت و هشتم: درباره بهره‌وری این هفت نکته را به خاطر بسپارید
۳۲۶		سخن شصت و هفتم: مدیر هستید یا رئیس؟
۳۲۶		سخن شصت و هشتم: گروه‌های کنترل کیفیت
۳۲۷		سخن شصت و نهم: مراحل هفتگانه حل مشکل در حلقه‌های کنترل کیفیت
۳۲۷		سخن هفتادم: خلاقیت، نوآوری و هوشمندی
۳۲۷		سخن هفتاد و یکم: فرهنگ سازمانی
۳۲۸		سخن هفتاد و دوم: توانایی «نه» گفتن
۳۲۸		سخن هفتاد و سوم: نکته‌ها
۳۲۹		سخن هفتاد و چهارم: دو دیدگاه!
۳۲۹		سخن هفتاد و پنجم: تصمیم گیری
۳۳۰		سخن هفتاد و هشتم: تولید محصولات و خدمات ناب
۳۳۱		سخن هفتاد و هفتم: مواد چیست؟
۳۳۲		سخن هفتاد و هشتم: موادهای سازمانی
۳۳۲		سخن هفتاد و نهم: فهرست روش‌های شناسایی مواد
۳۳۳		سخن هشتادم: تفکر ناب
۳۳۴		سخن هشتاد و یکم: اصول تفکر ناب
۳۳۵		سخن هشتاد و دوم: مهندسی مجدد (Reengineering)
۳۳۶		سخن هشتاد و سوم: مهندسی ارزش (Value Engineering)

۳۳۶	 سخن هشتاد و چهارم: شش سیگما ۶S
۳۳۷	 سخن هشتاد و پنجم: پوکایوک (ارزیابی برای اشتباه زدایی)
۳۳۸	 سخن هشتاد و ششم: IQ یا EQ؟!
۳۳۹	 سخن هشتاد و هفتم: فواید آموزش کارکنان
۳۳۹	 سخن هشتاد و هشتم: مدیر موفق باید.....
۳۴۰	 سخن هشتاد و نهم: بدانیم که
۳۴۱	 سخن نودم: برقراری ارتباط صحیح، برای موفقیت در کار
۳۴۲	 سخن نود و یکم: پیامدها و آسیب‌های گزینش سلیقه ای
۳۴۳	 سخن نود و دوم: آموزش - آموزش و باز هم آموزش
۳۴۴	 سخن نود و سوم: هشدار به مدیران و سرپرستان
۳۴۶	 سخن نود و چهارم: در محیط کار
۳۴۹	 سخن نود و پنجم: ویژگی‌های مدیری که رهبر است
۳۵۰	 سخن نود و ششم: بهداشت روانی محیط کار و بهره‌وری بیشتر
۳۵۱	 سخن نود و هفتم: ارزش وقت
۳۵۱	 سخن نود و هشتم: آگاهی و حل بحران
۳۵۲	 سخن نود و نهم: نکاتی از مدیریت
۳۵۳	 سخن صدم: اهمیت آموزش مدیران
۳۵۵	 منابع:
۳۵۷	 فصل ۱۲: تبیین تولید ملی در دروازه‌های حکیمان
۳۸۵	 فصل ۱۳: ضرب‌المثل و لطیفه
۳۸۶	 وقت و مکان خاص داشتن کارها
۳۸۷	 لزوم در نظر گرفتن در دست خدا بودن کارها
۳۸۹	 سفارش به اعتدال در انجام کارها
۳۹۱	 سفارش به میانه‌روی (اعتدال) در هر کاری
۳۹۲	 تمام کردن کارها
۳۹۳	 سفارش به اعتدال در انجام کارها
۳۹۵	 لزوم کار به‌مراه توکل و غافل نشدن از کار به بهانه توکل
۳۹۶	 بی‌نتیجه بودن کار ناشایست
۳۹۸	 مداومت در کار عامل موفقیت انسان
۴۰۱	 نکوهش ارشاد کننده مردم به کار خیر و کوتاهی خودش از انجام آن
۴۰۴	 سفارش به عجله در سه کار
۴۰۴	 سامان یابی کار دین با عمل خیر
۴۰۵	 پاسخ خواجه نصیر به چگونگی انتخاب کار
۴۰۵	 نیت و قصد کار نیک تمام نیکی

- ۴۰۶..... پاسخ مرد نکته سنج به مأمون درباره یکی از کارگزاران او
- ۴۰۶..... لزوم تمرکز در کارها

فصل ۱۴: کلمات قصار

- ۴۰۷.....
- ۴۰۸..... بزرگترین کار در روزه
- ۴۰۸..... آداب کسب و کار
- ۴۰۹..... جاودانگی کار مشغول به خداوند
- ۴۰۹..... کسب و کار انبیای الهی
- ۴۱۰..... آغاز هر کار با نام خدا
- ۴۱۱..... بزرگ شمردن حرام‌ها کار ناجوانمردان و صدیقان
- ۴۱۱..... آدم (ع) اولین کسب و کار کن
- ۴۱۲..... سه کار تأمین کننده سعادت و رستگاری عبودیت
- ۴۱۳..... راه بر نظام شدن کار دل و عین
- ۴۱۳..... نتیجه راضی بودن به کار حق و راضی بودن به خواست خود
- ۴۱۴..... وابستگی کارایی عقل به توفیق
- ۴۱۵..... چگونگی آغاز کارها به بسم الله الرحمن الرحیم
- ۴۱۵..... فضیلت و برکت آغاز کارها با بسم الله الرحمن الرحیم
- ۴۱۶..... شرع ملاک درستی همه کارها
- ۴۱۷..... ارزشمندی دل مومن در مقایسه با صورت و کارهایش
- ۴۱۷..... حکایت نجات گناه کاران امت پیامبر (ص) از ورود به دوزخ
- ۴۱۸..... درماندگی عقل‌ها در مقابل کارهای خداوند
- ۴۱۹..... اثر ترک بسم الله در کارها
- ۴۲۰..... اخلاص در کارها - نماز جمعه و جماعت
- ۴۲۰..... انواع پرهیز کاران
- ۴۲۱..... توصیه به تقوا، کسب معرفت، نهی از منکر، امر به معروف و اخلاص در کارها
- ۴۲۲..... درخواست‌ها از مردم و دعوت به سخت‌گیری نکردن در کارها
- ۴۲۲..... توصیه بر واگذار کردن کارها به خداوند
- ۴۲۳..... مناجات در کارسازی تسلیم خدا شدن

منابع

۴۲۵.....

سخن آغازین

در همین خاک جهان دگری ساخته است

مذهب زنده دلان خواب و فراموشی نیست

بذری پارور و دانه‌ای خودباور روی در نهانگاه خاک و دل در آرزوی تجلی در افلاک در بستر زمین و زیر خاک فرو دین رخ فرومی پوشد. دانه در دنیای تنگ و تاریک خود توان بالقوه خود را پویا و نیروی رویشگر خود را شکوفا می‌سازد. نرم نرمک جوانه سبز امید از دل دانه خوید از لابه لای خاک به سر به سوی نور افلاک برمی آورد... و بدین گونه واژه‌ای به نام «تولید» تحقق می‌یابد.

همه زیبایی‌ها و فریبایی‌ها، همه گیاهان و ریاحین، و گل‌های عطر آگین، و میوه‌های ترش و شیرین همه از خاک می‌رویند، و راه افلاک می‌پویند. این رشد و رویش در پرتو کار و کوشش کارگر است، و این حیات و حرکت از برکت تلاش برزگر.

قصه نگار آفرینش جان، و پروردگار پیدایش جهان، چون سرنوشت بشر را رقم زد، شاهد شبنین نعمت‌ها را در نهانگاه مهد زمین آفرید. رمز دست‌نمایی و راز کامیابی بشر را در کار قرار داد... و کار و تلاش فکری و جسمی، محور و ستون بنای رفیع اقتصاد است.

اسان برای ادامه زیست بر روی زمین گریزی جز به سوی امید و گزیری جز تولید ندارد. او همه نیازمندی‌های جسمی و روحی و روانی خود را باید در بستر زمین بجوید. استقلال هر کشور در همه ابعاد در گروی استقلال اقتصادی است و استقلال اقتصادی هر ملتی با تولید شکوفا می‌شود.

تولید تلاشی مثمر و کوششی موثر است که در قاموس بینش و اقیانوس آفرینش تبلور می‌یابد. همه نعمات یزدانی و برکات آسمانی در پرتو کار و تلاش انسان به مرحله تولید می‌رسد و ابنای بشر را بهره‌مند می‌سازد.

با توجه به ارزش و اهمیت امر تولید است که سال ۱۳۹۱ به نام «تولید ملی و حمایت

از کار و سرمایه ایرانی» نامیده شده است.

اگر امروز تفکر، تدبیر، تحقیق و تفقه، زیربنای مدیریت سازمان‌ها و شرکت‌ها در شصت کشور جهان و عامل رشد و پیشرفت آن‌ها شده است، مدیریت مبتنی بر افزایش تولید از طریق جلب مشارکت همگانی کوشیده تا همه افراد جامعه را به درجه‌ای مطلوب از رشد و تعالی برساند.

اگر امروز مشاهده می‌کنیم که هر دقیقه صد اختراع، اکتشاف، ابداع و نوآوری در کشورهایی همچون ژاپن، آلمان، و غیره رخ می‌دهد، این ترقی و تعالی ناشی از کار و تلاش هزاران اندیشمند تلاشگر و دانشمند پژوهشگر در عرصه تولید است.

بهشت برین وعده الهی است و تحقق آن قطعی است.

افلاطون، سنت آگوستین، ابن خلدون، فارابی و برخی فلاسفه و دانشمندان دیگر قرن‌ها پیش موضوع مدینه فاضله را مطرح کردند، ولی هیچ یک راه ساختن چنین آرمان شهری را ارائه نداده‌اند.

حضرت رسول اکرم (ص) مدینه النبی را ساخت و در مدینه ظرف مدت کوتاهی دزدی ریشه کن شد.

ناهنجاری‌ها در بهشت به صفر می‌رسد و هنجارها و رفتارهای طبیعی و فطری آزاد می‌گردد.

جامعه بهشتی جامعه‌ای است که تولید در آن وجود دارد، ولی تکاثر به صفر می‌رسد. ایجاد تعادل و عدالت و رفع تبعیضات در ایجاد بهشت یک اصل اساسی است.

داشتن یک اقتصاد سالم که نعمات را عادلانه بین همه مردم تقسیم کند، زمینه ساز ساختن جامعه بهشتی است.

رشد خلاقیت و شکوفایی فکری و ذهنی جامعه بهشتی برتر را خلق می‌کند.

با داشتن یک اقتصاد سالم و خوب می‌توان امیدها و آرزوها و خلاقیت‌ها را به نتیجه رساند.

در بهشت همه چیز تعریف شده است. همه چیز بر اساس میزان و استاندارد است.

سرمایه‌ها باید در جهت منافع همگانی مردم هدایت شوند.

در فرهنگ اسلام مشارکت مردم زیر بناست بویژه در امر اقتصاد از جمله افزایش تولید که رشد و توسعه آن در سایه سار مشارکت مردم است که بنیان‌های نظام را مستحکم می‌کند و بر مشروعیت نظام می‌افزاید و کشور را از گزند حوادث مصون نگه می‌دارد.

کار و تلاش در حوزه ارزشی اسلامی

حیات و حرکت در چنین دنیایی پیچیده و درهم تنیده مستلزم تلاشی عاشقانه و کاری هوشمندانه است. آینده جهان در دستان توانمند مردمی است که کار و تلاش زیرکانه برآمده از عقلانیتی کارآزموده را، جبهه همت عالی خود قرار دهند؛ پستی و بلندی‌ها را بشناسند و از سختی‌ها بترسند.

قصه نگار آفرینش جان، و پروردگار پیدایش جهان، چون سرنوشت بشر را رقم زد؛ شاهد شیرین نعمت‌ها را در نهانگاه مهد زمین آفرید. رمز دستیابی و راز کامیابی بشر را در کار قرار داد.

کار، کلید بهره‌وری از منابع طبیعت آفریدگار، و خزانه‌های رحمت پروردگار است. «خداوند زمین را برای همه مردم نهاده، در آن میوه و درختان خرمای جوانه دار، و دانه‌ها و گیاهان خوشبو وجود دارد.» (الرَّحْمَن، ۱۲-۹)

«وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ. فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ وَالنَّحْتُ ذُو الْقُصْفِ وَالرَّيْحَانُ»
«و خداوند بشر را به وسیله کار به آبادانی زمین گماشت؛»

«هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا..» (هود، ۶۱)

«... او شما را از زمین پدید آورده و به آبادانی آن گمارده است...»

خداوند دوست ندارد عده‌ای بدون کار و کوشش مالک نعمت‌های الهی شوند:

«كَيْلَا يَكُونَ دَوْلَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ...» (حشر، ۷)

«... تا فقط میان ثروتمندان شما دست بر دست نگردد...»

کسانی که بدون انجام کار به وسیله استثمار سربار جامعه می‌شوند. و از دسترنج دیگران زانو وار بهره‌مند می‌گردند، دور از رحمت خدا هستند:

رسول خدا (ص) می‌فرماید: «مَلْعُونٌ مَّنْ آتَى كَلَّةً عَلَى النَّاسِ»

«هر کس در زندگی خویش بار دوش مردم شود از رحمت خدا محروم است»^۱.
دستیابی بر ثروت و منابع و نعمت‌ها جز از طریق کار با راه صحیح شرعی ممنوع و نامشروع است:

«... وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ» (بقره، ۱۸۸)

«اموال خویش را میان خود از راه باطل مصرف نکنید.»

در اسلام ارزش کار تا بدان پایه بلند است که این سخن پیامبر اکرم (ص) یک اصل اقتصادی شمرده شده:

«مَنْ أَحْيَى أَرْضًا فُتِيَتْ لَهُ» هر کس زمین بایری را آباد کند، آن زمین از آن اوست.

و بیکاری به قدری مذموم و نکوهیده است که هر نوع آن محکوم است:
پیامبر اکرم (ص): «لَا رَهْبَانِيَّةَ فِي الْإِسْلَامِ» در اسلام رهبانیت و تارک شدن وجود ندارد.
امام موسی بن جعفر علیه السلام می‌فرمایند:

«إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْعَبْدَ التَّوَّامَ الْفَارِقَ»^۲

«همانا خدای مقتدر و شکوهمند بنده پر خواب و بیکار را دشمن دارد.»

برعکس زحمتکشان از نظر اسلام مجاهدان راه خداوند:

امام صادق (ع): «الْكَادُ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»^۳

اسلام کار کاذب یا کسب درآمد بدون انجام کار مفید را نامشروع می‌داند:

امام صادق (ع) مفهوم واقعی کار و تولید را این گونه تبیین می‌کنند:

«من هیچ خوش ندارم آسیابی را اجاره کنم و همان آسیاب را با قیمتی بیشتر به دیگری اجاره دهم، بی آن که در این میان لااقل ضمانتی بر عهده گرفته یا در آن آسیاب کار تازه‌ای انجام داده و آن را مجهزتر کرده باشم»^۴.

برادر امام موسی کاظم (ع) از آن حضرت می‌پرسد: «شخصی یک ماده غذایی را می‌خرد، آیا می‌تواند پیش از آن که کالا را تحویل بگیرد، آن را به دیگری بفروشد؟
امام (ع) می‌فرمایند:

۱. وسائل، ج ۱۲، ص ۱۸

۲. وسائل، ج ۱۲، ص ۳۶

۳. وسائل، ج ۷، ص ۴۲

۴. وسائل، ج ۱۳، ص ۲۵۹

«اگر با سود بفروشد نمی تواند پیش از تحویل گرفتن آن را به دیگری بفروشد؛ ولی اگر مایه کاری بفروشد، یعنی به همان قیمت خرید، بدون سود بفروشد، اشکالی ندارد.»
تحریم شدید ربا خود ناشی از کسب درآمد بدون انجام کار مفید است.

عصاره بحث فوق را این آیه قرآن بیان می فرماید:

«وَإِنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى...» (نجم، ۴۱)

«و برای انسان سود و نفعی نیست مگر آنچه را که در پرتو کار و کوشش به دست آورد.»
در بخشی از آیه ۷۰ سوره هود می فرماید: «... وَوَفَّيْتُ كُلَّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ»

«و هرکس برابر کاری که انجام داده است، مزد تمام و کمال دریافت می دارد و خداوند داناتر است به آنچه می کنید.»

سوره شوری، آیه ۱۵ می گوید: «... لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ...»

برای ماست کارهای ما و برای شماست کارهای شما، هرکس پاداش کار خود را دریافت می کند.

خداوند در سوره زلزال می فرماید: (در روز قیامت) پس هر کس به اندازه ذره ای کار نیک انجام دهد، پاداش آن را می بیند و هر که به اندازه ذره ای کار بد انجام دهد، پاداش آن را می بیند.»

براساس بخشی از نامه علی (ع) به مالک اشتر: تقاضا و مطالبه در تعیین قیمت کالا نقشی ندارد و قیمت یک کالا از کاری که برای تولید آن انجام گرفته ناشی می گردد و باید قیمت، عادلانه بوده به گونه ای که به هیچ یک از طرفین معامله اجحاف نشود.

تلاش برای سامان دادن به امور اقتصادی، افزون بر آن که به عزت ملی و سربلندی شخص می انجامد، شرط اصلی شکوفایی اقتصادی است. از این رهگذر، همه اهل بیت (ع) به کار، تلاش و تولید، بسیار اهمیت می دادند، به گونه ای که خود در زمین و مزرعه خویش یا به صورت های دیگر، به کار می پرداختند.

شخصی به نام محمد بن منکدر می گوید:

روزی در هوایی گرم، اطراف مدینه، ابوجعفر محمد بن علی (ع) امام محمدباقر (ع) را

دیدم. وی برای کار کردن از مدینه بیرون آمده بود. با خود گفتم: سبحان الله! بزرگی از بزرگان قریش در چنین هوای گرمی و با چنین حالی در طلب دنیاست! باید نزد وی بروم و او را موعظه کنم. پس به او نزدیک شدم و سلام کردم. وی درحالی که عرق می ریخت، پاسخ سلامم را داد. پس به او گفتم:

آیا بزرگی از بزرگان قریش در چنین هوا و شرایط دشواری به دنبال دنیاست؟ اگر در چنین حالی اجل تو فرا برسد، چه خواهی کرد؟ او در پاسخ گفت: «اگر در چنین حالتی مرگم فرا برسد، در شرایطی فرا رسیده است که من در حال اطاعت از خداوند هستم؛ چرا که بر اثر این کار و کوشش، خود و خانواده خود را از تو و مردم بی نیاز می سازم. من از آن می ترسم که مرگم در حالی فرا برسد که به نافرمانی خدا مشغول باشم.

محمد بن منکدر با شنیدن چنین پاسخی عرض کرد: خدا تو را از رحمت خویش برخوردار سازد! راست گفتی. من می خواستم تو را موعظه کنم، اما تو مرا موعظه کردی».

این بخش از مقال را با شاهی از تحریر الوسیله حضرت امام خمینی (ره) به انجام می رسانیم:

«اگر کسی تور و قایق ماهیگیری را به چند کارگر بدهد تا به صید ماهی بپردازند؛ آنچه ماهی صید می شود از آنکارگران است و به صاحب قایق و تور باید اجرت المثل پرداخت. در تأیید این امر که درآمد باید در ازای کار باشد، در متون اسلام آن قدر روایت دیده می شود که هر پژوهشگری را متقاعد می کند که در اسلام اعم از قرآن، کلام پیامبر (ص) و گفتار معصومین (ع) آنچه ارزش آفرین است، نیروی کار انسان برای تولید است؛ لذا قیمت یک کالا یعنی پرداخت پول ارزش کالا باید برابر با مقدار کاری باشد که در تولید یک کالا انجام شده است.

تولید ثروت در اسلام

جریان خون در رگ های انسان پیام زلال زندگی است. این جریان خون و سیلان گلگون

در رگ‌ها است که به موجودات زنده حیات و حرکت می‌بخشد. ثروت و سرمایه نیز چون خونی سالم در رگ‌های اقتصاد جامعه باید با عدالت جریان یابد تا شهروندان جامعه بتوانند تنفس کنند.

بنابراین اسلام به طرق مختلف مسلمانان را هم در بعد فردی و هم در بعد اجتماعی به تولید ثروت دعوت کرده است. رسول خدا (ص) میفرماید:

«به دنبال روزی حلال و فتن بر هر زن و مرد مسلمانی واجب است.

«طلب الحلال فریضة علی کل مسلم و مسلمة»^۱.

از این حدیث تساری زن و مرد در تولید ثروت فهمیده می‌شود. تولید ثروت اختصاص به مردها ندارد. همچنین طلب روزی حلال از افضل عبادات شمرده شده است.^۲

پویایی و حیات جامعه در پرتو استقلال اقتصادی و ثروت مند بودن آن است. نیازمندی مساوی با اسارت و بردگی است. از این رو حضرت علی (ع) میفرماید:

فقر و تنگدستی، مرگ بزرگ‌تر است. «الفقر الموت الاکبر»^۳.

اسلام اجازه نمیدهد که غیر مسلمان بر مسلمان تسلط داشته باشد.

و لن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا (نساء، ۱۴۱)

این هدف زمانی تأمین میگردد که مسلمانان دست به سوی بیگانگان دراز نکنند و از

استقلال اقتصادی برخوردار باشند. تولید ثروت سبب صلای این مقصود است. به سخن شهید مطهری:

«هدف‌های اسلامی بدون اقتصاد سالم و نیروی مستقل اقتصادی نیست»^۴.

در اسلام اقسام گوناگون تولید ثروت، مانند کشاورزی، دام داری، صنعت و غیره توصیه شده است. این که پیامبر اسلام بر دستان پینه بسته کشاورز بوسه میزد، نشانگر اهمیت تولید در جامعه اسلامی است.

با مراجعه به سیره معصومین (ع) در می‌یابیم که آنان نیز برای تولید ثروت می‌کوشیدند. روایت شده است که در آمد امیرالمؤمنین (ع) از محصولات کشاورزی چهل هزار دینار

۱. جامع الاخبار، ص ۱۳۹

۲. کافی، ج ۵، ص ۷۸

۳. نهج البلاغه، کلمات قصار، ج ۱، ص ۱۵۴

۴. مطهری، مرتضی، نظری به نظام اقتصادی اسلام، ص ۲۶، تهران، صدرا، بهار ۶۸، چاپ اول.

بود^۱.

در روایتی دیگر نقل شده است که در آمد فدک در یک سال بیست و چهار هزار دینار بود و در روایت دیگری هفتاد هزار دینار نقل کرده‌اند. (همان، ص ۱۳۸)

شوپنهاور می‌گوید: من دنیایی از شیر و شکر را دوست ندارم. من دنیایی کوچک و گرم را دوست دارم که خودم با دست خودم آن را ساخته باشم.

کار و تولید در مقول ارزشی است که در سایه سار مدیریتی هوشمندانه و دانایی محور می‌تواند جایگاه ارزشی خود را بازیتبد.

...و در این کتاب چه می‌خواهم بگویم؟

بازمت دست کار کار کند

سرایه اختیار کار کند

کز بر سعادت بشر کار کند

جانم فدای دست خون آلودی

در درازای تاریخ و پهنای جغرافیا ملت‌هایی دیر می‌پایند که در عرصه تلاش و تکاپو و تولید با همت‌های عالی و پشتکاری معالی راه را می‌پویند و رستگاری و رفاه را می‌جویند. صخره‌های سرد و سیاه سختی‌ها در برابر اراده نستوه و همت بشکوه آنان چون موم نرم و چون تنور گرم می‌شوند.

سال ۱۳۹۱ توسط مقام معظم رهبری به عنوان سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی» نام گذاری شد. ما به حکم وظیفه اسلامی - الهی خود نباید این نامگذاری را امری شعاری، بل که برنامه‌ای ابتکاری برای پیشرفت در زمینه‌های اقتصادی بدانیم.

کشور ما یکی از پر مصرف‌ترین کشورهای جهان است و با منابع محدود و بهره‌وری بسیار پایینی که از محصولات داریم، سبب شده است که علاوه بر هدر دادن منابع الهی در مسابقه‌ای برای فقیرتر شدن خود از کشورهای صنعتی جهان پیشی بگیریم و رکورد دار اسراف در جهان باشیم. به همین خاطر رهبر معظم انقلاب امسال را سال حرکت به سوی «تولید ملی» نام گذاری نموده‌اند، تا در زندگی شخصی و اجتماعی خود درنگ نموده و منابع خدادادی را در حد لازم مصرف کنیم.

۱. قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، ج ۸، ص ۱۳۷

به منظور تبیین بیشتر و شناخت افزون‌تر جایگاه تولید ملی و نقش محوری آن در تامین استقلال کشور، بر آن شدم تا یافته‌های مطالعاتی و تحقیقاتی خود را در کتابی گردآورم و خدمت فرهیختگان فرزانه تقدیم دارم.

آنچه در این دفتر فراگرد آورده‌ایم، گלگشتی است تحقیقی و پژوهشی در عرصه اقتصاد و نقش تولید در رشد و شکوفایی آن. سبوی تشنگی راز را به کف گرفته و انبان گرسنگی نیاز را بر پشت افکنده‌ایم، از هر خرمنی خوشه‌ای و از هر تدبیری توشه‌ای برگرفته‌ایم. از همه منابع ضروری سود جسته‌ایم و هر نکته‌ای را که احساس کرده‌ایم پیامی از تولید را در بر دارد، برگزیده‌ایم و کوشیده‌ایم تا پیام‌های نهفته در آن را عرضه کنیم. در پایان نیز در مواردی به استنتاج پرداخته‌ایم.

کتاب در ۱۲ فصل تدوین شده است. در فصول اول و دوم زمینه‌های بحث را بررسی کرده‌ایم و در فصول سوم و چهارم سیمای تولید را در آینه آیات آسمانی و روایات اسلامی به تماشا نشسته‌ایم. در فصل‌های چهارم و پنجم مقوله تولید ملی را در مقالات امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری پژوهیده‌ایم و در فصل هفتم نقش خانواده را در این امر بازجسته‌ایم.

فصل هشتم، پدیده مفهوم مهم بهره‌وری را در قاموس آیات و روایات بازمی‌جوید و صد سخن در تبیین مفهوم بهره‌وری محتوای فصل نهم را برقم می‌زند. گفتارهای کوتاه حکیمانه، ضرب‌المثل‌های رایج در زبان پارسی و لطیفه‌های شیرین و نغز در فصول دهم، یازدهم و دوازدهم شما را به گلگشت اندیشمندان عرصه ادب پارسی فرامی‌خوانند.

در غور و غواصی در دریای بی‌کران تحقیق و پژوهش هر کس به قدر توانش می‌کوشد و به اندازه سبوی ظرفیتش از زلال آن می‌نوشد. براساس آیه شریفه: "لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا"

و نیز بر پایه سخن ناب: "مالا يدرک کله لا یتدرک کله"

بهمی‌قدر می‌توان چشید

آب دیا را اگر نتوان کشید

این وجیزه اندک و دفتر کوچک، واژه‌ای از قاموس است و قطره‌ای از اقیانوس .
امید که فرهیختگان فهیم و فضیلاى فرزانه مرا از رهنمودهای ارزنده و نقدهای سازنده
خود محروم نفرمایند .

ایمن قلم نه این که خود را در عرصه نظریه پردازی توانمند و عالی که آرزومند تعالی
می‌داند، بنابراین به عنوان کوچک‌ترین شهروند این کشور بزرگ، بررسی اهداف این
نامگذاری و راه‌های وصول به آن‌ها را در دستور کار قرار داد .

وجیزه‌ای که هم اکنون در دست‌های پژوهنده و دیدگان تابنده جناب عالی است محصول
این تلاش و حاصل این کنگاش است.

امید که ضمن پذیرش این هدیه ناقابل و مطالعه عالمانه خود ، ضمن ارزیابی کاستی‌ها
و کمبودها ، با نقدهای سازنده و رهنمودهای ارزنده ، نقاط قوت و ضعف آن را بنمایانید
و از هرگونه راهنمایی دریغ نفرمایید .

در کسب رضای حق موفق باشید

دکتر غلامحسین حیدری

سید یوسف صالحی